

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasensteint és Vogler (Nem-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. márcz. 20-án.

Az angol parlament folyó hó 8-án 229 szavazattal 61 ellenében elvetette a hadsereg létszámának leszállítására vonatkozó indítványt és 1877 végéig 26 panczélahajó felszerelése rendeltetett el.

Adatok, a melyek az angol diplomatáknak a világbékére nézve vérmes reményeikről nem tesznek tanubizonyságot.

Komoly fontolóra veendő ezen irány és tekintetbe veendő nálunk is a viszonyok

Midőn a sveiczi békekongresszuson a nép-apostolai az elvek fegyvereivel harczolva a humanizmus nagy jelentőségű szavait hangoztatták s a háborút eltörölendőnek és az általános lefegyverzés életbeléptetését proklamálták — egy keserű mosolylyal ajkainkon vetettünk pillantást az európai hatalmasságok fegyverkezéseire — betekintettünk a Krupp-féle aczelöntő és gyártelep helyiségeibe, hol 1874. september havában 16000 munkás, 730 hivatalnok volt alkalmazva és a hol az 1873-ik évben 500000 tonna kőszén, 125000 tonna koaksz, 113 millió $\square$ láb légszesz, 7 mért-földnyi vasut, 3 mozdony, 270 teherkocsi, 30 távirdai állomás, 1583 olvasztó-kemence, 286 gőzgép, 71 gőzkalapács, havonként 10 millió kilogramm nyers vas és ércz, embert öldöklő fegyverek gyártására használtatik és így szóltunk magunkban, hogy az elvek nem pótolhatják a fegyvereserőt és hogy a humanitási eszmékkel megtöltött ágyuk a csata napján — más nemzetek golyókkal telt ágyúira mi hatással sincsenek.

Ezen állítólag győzhetetlen eszmék — légvárak, melyek mellé csak a jellemgyengeség lopózkodhatik és jaj annak a nemzetnek, melyet a klasszikus írók bölcs igazsága szavai szerint: chimerákra alapított helyzetben ér utol a balsors és az államfők botlásai és tévedései következtében — a győzővel szemben — ez utóbbinak ad igazat a történelem.

A magyar királyság is e tekintetekre kell, hogy főgyelmét fordítsa.

Honvédségéről nem a legmegnyugtatóbb tudomást vettünk a budget tárgyalásakor.

Félszeg felszerelés, hiányos fegyverkezés — mindenütt kiri a bizalmatlanság. —

A közös hadsereg nem bajtárs, hanem versenytársat keres a honvédségben.

A Lajtán tuli diplomaták félnek a szakadástól.

A honvédelmi miniszterium nem appellál a nemzet történelmi multjára, midőn progresszív előhaladásokat akar tenni és azért kötött kézzel operál a honvédség szervezéséről.

Veszünk magunknak szabadságot egy kis kitörésre ez ügy fölőli véleményünk megvilágításánál.

Élő példa vagyunk mi és élő példa legközelebb a francia nemzet, hogy járokában elalta-

tott nemzetek, habár keritette is halántékaikat a „gloire“ dicsfénye, meghajolni voltak kénytelenek a szervezett militarizmus előtt.

Mindenekelőtt tehát e militarizmus szervezete főtenyezője hazánknak.

Nem tagadjuk, nagy szerenesétlenség ez a népek előhaladására nézve; de egy szükséges rossz, melyet kikerülni ma nem lehet.

A király magyar népe hűségéről meg van győződve, meg kell győzni a közös hadserget is ez iránt; minden argumentum mellettünk kezekedik:

1. Csak a dualizmus tarthatja fenn hazánkat.

2. Csak a pragmatika szankezió lehet létfeltételünk alapja.

3. Csak katonai erős kifejlődés vethet gátot határainkat fenyegető kapzsiságainak, azoknak, kik remélenek új földabrosszal kedveskedhetni az új kornak; mi áll tehát ellenére annak, hogy egy monarchia, két erős testvér faktora, ne egyesüljön azon nagy fontosságú célra, miszerint egymást erősítsük.

„Si vis pacem para bellum“ oly régi és természetes közmondás, hogy nem lehet ignorálni és azért nem átaljuk kimondani, hogy ámbár fáj minden polgárnak, ha garasait katonai célokra kell kiadnia, mert valóban a nélkül ellehetne az emberiség; de még sem teheti senki, hogy megvonja utolsó filléreit, sem azon költsékeztől, mely erőssé teheti védrendszerét, mert Európa jelen helyzete megkívánja, hogy független állást biztosítson magának mindenki, a ki gátot akar vetni sokféle vágyak, remények és ábrándoknak, melyeknél honának szétdarabolása a végezel.

Mi úgy tapasztaltuk, hogy haderőnk emelésére a féltékenység és takarékoság vértjével panczéloztuk magunkat.

Ezt a jövőre kerülnünk kell: szervezzük haderőnket kivétel nélkül.

Ne üzzünk kislelkűséget a delegációkban a célszerű közösügyi katonai költségek megszavazásánál és nem fog gátot vetni a közös hadügy-miniszter sem abban, hogy a magyar ifjak a paritás arányában nevedhessenek a Tereziánium Neustadt és más katonai akademiákon; nem akadályozandja a honvédség teljes felszerelését és harczképességtételét és dicsősségesen uralkodó királyunk őszinte, bizalmat gerjesztő és lelkes, hazafias indulatu iránya valósulást nyerend, „hogy egyesített erők fogják hirdetni a világnak, miszerint az osztrák-magyar monarchia „ne bánsd virág.“

Figyelmet érdemel ezen elvek tekintetbe vétele mellett, melyek szerint mi óhajtanók a közös hadsereg és a honvédség álpári szervezését, hogy ezen miveleteink a jövőnek szolgálnak biztosításául, mert ismeretesek ugyan az európai hódítási, vagy egyesülési áramlatok célzatai; de nem kell feledni, miszerint csak akkor szokott a

hódítónak, vagy a revoltnak napja felkelni, a midőn a védelem szirt falain zúzott koponyákra kilátása nincs és a katonailag jól szervezett önvédelem legtöbbsnyire a vérontástól kiméli meg a nemzeteket.

Tisztünk tehát az, hogy figyelmeztessük a kormányt nagyobb akcióra indulni a honvédség és a védtörvény homogén fejlődése körül, karöltve a nevelés és a nemzetgazdászat vezérelveivel.

A nemzetiségi képviselők nyilatkozatairól.

E hó 9. és 10-én értekezletet tartottak a nemzeti-ségi képviselők, a román „Albina“ szerint következők egyhangú megállapodásaik:

„Elismerve, hogy az ország jelenlegi pénzügyi és igazgatási kalamitása oly általános és nyomasztó, hogy elhárításának akadályai az országra s népeire nézve a legnagyobb veszélylyel járhatnak, s így honfi kötelessége minden polgárnak nem nehezíteni, sőt könnyíteni inkább a kormányt ígérétenek teljesítésében, melynek terhét a kalamitás elhárítása céljából nyíltan magára vállalta.

„Továbbá: nagy becsünek tartván s komolyaknak vévén az új kormány ígéréteit, melyek szerint szorosan és loyalis módon fogja alkalmazásba venni a fennálló törvényeket s így a nemzetiségeknek kedvezőbbségeket is; reméli, hogy sok visszaélést s erőszakosságot meg fog szüntetni, melyek miatt a nem magyar népek aanyit szenvedtek.

„A nemzetiségi klub a jelen ülésszak folyamára a kormánynak a pénzügyek javítása s reformok keresztül vitele iránti törekvései tekintetében azon loyalis magatartást fogadja el, mikép nem csak semmi olyat nem tesz, mi akadályozhatná, vagy nehezíthetné a kormány tevékenységét a jelzett irányban, sőt támogatni fogja minden a célznak megfelelő javaslatait. Nemzetiségi követeléseit tekintetében pedig, azok elvben érintetlenül hagyatván, egyelőre bevárja a kormány tényleges működését, hogy a szerint alkalmazhassa e követelések megvalósítására irányzott további lépéseit. A nemzeti klub — solidaritásban — ezen elhatározásáról választóit is értesíteni fogja.“

Ezen nyilatkozatok általános visszatetszést idéztek a hazai zsurnalisztikában, meglepőnek tartották, hogy a törvényhozás tagjai ígérnek a kormányt törvényes eljárásában nem akadályozni, hogy azt hiszik, hogy e földön különféle népek vannak, kik a magyar néptől erőszakot és visszaélést szenvedtek volna és hogy nemzeti követelések létezését föltételezik a nemzetiségi képviselők; és azt hangoztatják a lapok, miszerint itt az ideje, hogy kérlelhetetlen szigor vétessék alkalmazásba a nemzetiségi Katilinák ellen.

Mi ezen nyilatkozatára a nemzetiségi képviselőknek egészen más eljárást alkalmaznánk.

Nekünk soha sem tetszett, habár hamis dicsfényű martyr-koszorút is segítettek a századok lefolyta alatt azoknak halántékaik körül fűzni az illetők, kik a nélkül lejárták volna magukat az övéik előtt.

Mi nem hódoltunk soha annak a politikának, a mely rémület fegyvereivel igyekezett elretteníteni a helyen helyen feltűnedező agitator-féle prófétákat, mert mi az állambölcsességnek hisszük fenntartandónak megbírálni, mikor és mily határokig ártatlanok az ilyen nyilvánulások, miután soha jobb fegyvert nem lehet alkalmazni a közvéleményt meghamisítani akaró demagogia ellenében, mint ha maga a nép győzetik meg a rágalmas felől.

E haza kormánya soha sem akart lenni és nem is volt igazságtalan a különféle nemzetiségeknek jogos igényei iránt, sőt még azon határon is túl, engedékenysége nek adta tanujelét, melyet tiltott volna a szorosabb értelemben vett állambölcsesség vezérelve.

Ha panaszra lehet oka a nemzetiségeknek, úgy a szemrehányás csak is azoknak tehető, kik megválasztva a parlamentbe és így alkalom nyújtatván részint kormányzati, részint hazafisági képességük és megbízhatóságuk iránt meggyőzni a hazát és a királyt — agitatori vezérkedésekben fecsékelték el a drága időt.

Nézzünk csak körül ezen kívül a különböző dikaszeriumok sorain, hány tekintélyes tiszteletre méltó kapacitásai a különböző nemzetiségeknek, töltik be méltóságteljesen hivatalos állásaikat; jut-e ezeknek eszükbe aláírni azon állam tekintélyét, melyet édes anyjukként tisztelnék? Tekintsük meg a népet, mily hidegség, kedvetlenség és kénytelenségének adja majdnem mindig jeleit, midőn hébe-hóba demonstrációkra használtatik fel.

Állhatatos hitünk, hogy egy erős kormány soha sem szolgáltathat alkalmat a nemzetiségeknek a panaszra és hogy csak ki nem elégíthető húságok viszhangjainak fogja tulajdonítani a nép az olyan fennebbi alaku nyilatkozatokat.

Maros-Vásárhely, 1875. márcz. 14.

Annak csak örülni lehet, ha a t. városi képviselőbizottság, ott, a hol szükséges, erélyt tud kifejteni és részrehajlatlanul megköveteli minden városi tisztviselőtől, hogy köteleességét szigorú pontossággal és értelemmel végezze! De, fájdalom! elvileg mindent lehet szépen hangoztatni; de, ha nincs értelem, szakismeret, a legjobb akarat mellett is az eredmény nem állhat elő, vagy is: ha a város első tisztviselője és az utolsó irtoka, a mulhatlanul szükséges képesség, minősültséggel nem bírnak, ugyan mi alapon tudjanak köteleességeiknek megfelelni? Igen, mert midőn a képviselő-bizottság valamely állomásra választ, nem a képességet latolja, hanem egyenesen a személyt, egyéniséget veszi tekintetbe; s annakutánna tűnik ki, hogy az illető minősültséggel nem bírván, nem képes hivatalát folytatni. Tehát, hogy a rossz választás és rossz eredmény jövőre nézve kikerültessék, szükséges minden választásnál a qualificatiót első sorban megállítani, pályázatot hirdetni és a szerint a választást megejteni. Másképp csak asyluma lesz mindig a városháza a tudatlan, miveletlen és kóborló embereknek! különösen a kocsmahósdoknak! Mivelt ész, kellő képesség, szakismeret hiányában mindegyikbe dől és csak egy lázas állapot fog létezni, melyben sok szegyeypirulással és elditéletek mellett döcög a város administratiója!

Az 1870. 42-ik törvényezik és a szabályrendeletek szerint első sorban a városi tanács, mint igazgatótestület, kellene hogy tündököljen, azaz: hogy minden irányban hatni, alkotni és javítani, szóval: értelemmel kormányozni képes legyen; általában minden esetről irányadónak kell lenni, mint központból kell kisugározni minden felmerülő tárgyra nézve a kellő tájékra, csak mint tekintély álljon fenn adandó felvilágosításaival és véleményezéseivel sat. Egy szóval: azon helyzetben kell lenni a törvény értelmében, hogy minden ügyben és tárgy felett a helyes kormányzás és szakismeret kitünjen, különben, ha a ta-

nács ezek által életjelt felmutatni nem képes, a város testén csak holttetem, azaz: még a többi organicus rész működését is képes akadályozni! Mennyiben fogta fel a jelenlegi tanács a törvény szellemét s minő mérvben felelt meg a várakozásnak három év alatt, annak megbirálását a közvéleményre bízom. Annyit azonban merek állítani, hogy: ha a következő három év is úgy telik el, mint már három év eltelt, úgy a maradandó emléket egy pár sorban előre és könnyen meg lehet írni, mi a város történelmében mégis drága pénzen vásárolt s valóban keserű emlék.

Ezen év április havában telik el a 259-dik éve, hogy a dicső emlékü fejedelem: Bethlen Gábor adománylevele által ezen várost a szab. kir. városok sorába emelte. Ez alapon emelkedett fel a lépett a törvényhatóságok közé. Mi természetesebb, hogy ha ezen város jogokat nyert, azzal járó köteleességek teljesítését vállalta el. Mindenkor minden attól függött, hogy autonomicus kormánya minő irányban fejlesztetett és kényes specialis érdekei miképp lettek védelmezve. Annyit bizton merek állítani, miképp e város polgársága jelenben nagy megpróbáltatásnak van kitéve, ha mulasztás történt eléggé bűnhődik s csak egyetlen út létezik, melyen menekülni lehet és ez: ha tanul és képességet szerez magának a megélhetésre nézve! No, de ez általánosan így megy, az egész magyar állam egy újjászületésnek néz elébe! végtelen változás és átalakulás a társadalom minden rétegeiben, melyek bizonyosan bennünket is fölkeresnek!

De, hogy városunk életéből három év még úgy folyjon és elenyésszék, hogy a városi tanácsnak megszabott ülésterme ne legyen — ez mindenesetre megbocsáthatatlan mulasztás lenne! Vagy tán valaki azt hiszi, hogy van ülésterme és törvényes formák közt foly a tanács ülése? korántsem, mert nagyot csalódik. E sz. kir. város 259-ik éve úgy végződik, hogy jelenben sem ülésterme nincs, sem a törvényszabta formák nem léteznek! E sz. kir. város tanácsának ezelőtt minden időben megvolt a rendes tanács ülésterme, mely egy, e célra alkalmas szobából állott, abban egy zöld posztóval bevont kerek asztal volt beállítva, mely felett állott az elnöki, körül pedig a senatorok ülésszékei, az asztalon pedig folytonosan ott állottak a közigazgatási és törvényes könyvek. Nem veszem magamnak azon bátorságot, hogy leírjam a mostani üléseket, hanem a három éves mulasztást appellálom a t. városi képviselőbizottság eleibe: méltóztatásuk a t. bizottság a maga kebeléből Bodolla János, Ajtai Mihály és tisztii ügyész: Biás István urak személyében egy bizottmányt kiküldeni, mely tanulmányozza, hogy a tanácsülés hol és minő formák közt tartatik? elégségesnek tartja-e azon helyiséget mind arra nézve, hogy a városi hatóság méltóságával egybe férjen és hogy a nyilvánosság előtt is kiállja a próbát? a jelenlevő hallgatókat is befogadhasza? vagy nem? s ez utolsó esetben rögtön intézkedjék egy alkalmas ülésteremről, mely fölszerelve adassék át használatra, azon útasítással, hogy a tanácsülések rendszeren a délelőtti órákban tartassanak meg; és hogy ezen sz. kir. város törvényhatóságának méltósága feltétlenül megköveteli, hogy midőn közigyei felett fizetéses hivatalpokai tanácsot ülnek, az megfelelő illemmel és ünnepélylyel folyjon be! adassék kifejezés a törvényes tiszteletnek és képességnek, hogy bárki mi időben a tanácsülésbe lép, ott a tisztelettel találkozik!

Ezen bizottmány csak akkor végezte be funkcióját, és referáljon a t. bizottságnak, ha tökéletesen helyreigazította a mulasztást és legalább három ülésben a tanácsülés folyamáról magának meggyőződést szerzett.

Nem kétlem egy perczig is, miképp a t. képviselőbizottság nagyjelentőségű felszólamlásomat magáévé teszi, az ügy komoly állásához képest rögtön intézkedik és egy könnyelmű mulasztást bölcs és beható rendelkezése által jövőre nézve beszüntet.

Közelebbről a tanácsos urak munkaköréről, illetőleg munkálkodásukról fogok írni Egy virilis.

Jogi szemle.

Az italmérési jog és a cégbejegyzések.

(Folytatása és vége.)

Ezen rendelet megalkotásának és kibocsátásának indokai kétségkívül helyesek voltak, mert a régi törvények és a teljesen megváltozott viszonyok között támadt ellentétet kiegyenlíteni, egyrészt az italmérési jog tulajdonosai, másrészt pedig a fogyasztó közönség érdekeit megóvni, az italmérési jog gyakorlata, annak határai s megcsonkításai iránt felmerült vitás kérdésekre nézve, addig is, míg a törvényhozás által a kisebb kir. hasznvételek szabályozása iránti, tetemes elmunkálatokat és érett megfontolást igénylő kérdés tüzetesen és véglegesen megoldatnék, bizonyos elveket, egyenlő értelmezést és egyöntetű eljárást megállapítani igyekszik; sőt abbéli rendelkezése is, mely szerint a bejegyzett cégű kereskedőnek a 30 Beaumé fokot tartalmazó szesznek kisebb mértékbeni árulhatását megengedi, igazoltnak tűnhetik fel annak tekintetbe vétele mellett, hogy a cégbejegyzések, feltéve, hogy a bejegyzett kereskedő rendes könyveket is vezet, a kereskedői hitel emelésére, az ingó vagyongalmának megkönnyebbitésére s így a kereskedelem érdekeinek előmozdítására szolgáló eszköz középeznek; azonban, ha ezen a bejegyzett cégű kereskedőknek tulajdonított engedélyt közelebbről vesszük fontolóra, s különösen, ha figyelmet fordítunk arra, hogy mily módon értelmeztetik az a gyakorlatban az italmérési jogcsonkítás iránti ügyekbeni eljárásra hivatott hatóságok részéről, akkor okvetlenül azon megismerésre jutunk, hogy ezen engedély, valamint egyrészt a kereskedelem érdekeit semmi tekintetben elő nem mozdítja, ugy másrészt csak az italmérési jog csonkítására és a törvények kijátszására szolgálatot alapot és indokot!

A hivatkozott rendelet ugyanis, a szesz kisebb mértékbeni árulhatását a bejegyzett cégű anyag, fűszer és vegyes kereskedőknek általában megengedvén, és az itt előforduló „kereskedő” kifejezés értelmének közelebbi meghatározását mellőzvé; — az ennek alapján indult praxis azt úgy értelmezi, hogy mihelyt valakinek kereskedői czége akár a váltótörvényszék akár pedig az 1840. XVI. tcz. 5. §-ának — most ugyan már fenn nem álló — intézkedéséhez képest valamely törvényhatóságnál be lett jegyezve, attól a szesz kisebb mértékbeni árulására vonatkozó jog meg nem tagadható többé, szemelött tévesztve e mellett azon általános jogelvet, mely szerint valamely törvény alóli kivétel mindenkor legszorosabban magyarázandó, és nem tekintve azt, hogy a szeszárulhatási

csak az a körülmény, hogy ti már engem meguntatok, hogy ugyszólva teher lettem a házon, aztán apró szélségek, melyekre gyakran te is megjegyzéseket tettél, már kiállhatatlanok lettek; hanem egy más körülmény is távoztatott onnan: azt gondolom, hogy férjhez fogok menni. Egy jóra való özvegy férfi kéröm akadt, azt hiszem, hogy hozzá megyek; ha azonban férjhezmenetelem elmaradna, akkor egyedül is élhetek, hogy ne legyenek alkalmatlanságára, terhére senkinek. Isten veletek, öleld helyettem a kedves gyermekeket... sat.”

Pénzesi Boldizsár soha sem szokott káromkodni, hanem most az egyszer igen nagy hajlandóságot érzett erre is. Ott állott kapujában s haragos szeméit merőn szegelte a levélre. Abban a levélben pedig szépen, gyöngéden ki volt mondva, hogy: ti meguntatok, nektek nem voltam jó; de van még más is a világon, a kinek jó leszek, s ha annak sem kellek, majd megélek magamra.

A mint ott töprenkedett Pénzesi, egyszer csak megszólal valaki a háta megett.

(Folytatása következik.)

TÁRCZA.

Eusebius N° 101.

— Novellette. —

(Folytatás.)

Pénzesi Boldizsár nagyon a szívére vette minden ügyét-baját, de még inkább a másokét; ennek tulajdoníthatta, hogy nyugtalan éjszakája volt, elfeledte szerkesztő barátját, Sándort, Eusebiust s az a gondolat, hogy unokahugát, akarata ellenére bár, elűldözte a háztól, egész éjjel, mint lidércnyomás ült lelkén.

Hátha még előre gyanította volna azt, a mi reggel fog történni!

A mint fölkel, rendes toiletjét — mely kora dacára még mindig sok gondját vette igénybe, — megtartotta, szobájából kilépett: legelső célja volt, hogy unokahugának szándéka és elhatározása felől szerezzen magának tudomást. Különös előérzete roszt sejtetett, különben is képzelődő, rajongó természete egészen feligazgatta kedélyét, egészen az utóbbi benyomások hatása alatt élt.

A mint szembe találkozott egyik házi cseléddel, legelőször is azt hallotta, hogy Pepi kisasszony nincs a háznál, búcsu nélkül eltávozott. E hír rendkívül feligazgatta; tulajdonképen azt sem tudta, hogy kire öntse ki rettenő és méltó haragját; mindent ócsárolt, az egész világot erkölcsstelennek nyilvánította, mindenki ellen határozott ellenzéki magaviseletet tanúsított s rettentő világgyűlölete a legnagyobb mértékben, — mint egy tűzhányó hegy — egyszerre kitört, — pedig az egész világgyűlölet egy percznyi szenvedélynek kitörése volt.

Miután a házi tűzhely körül jól kidühöngte magát, elindult, hogy haragját a mindennapi szórakozás útján csillapítsa, azonban, a mint szobájában keresztül hatolt volna, egyik cseléd útját állta.

— No, hát mi van még?! — kérdé Boldizsár ur rendkívüli izgatott állapotában.

— Van még egy levél a tekintetes úr számára, ez az, itt van — felelt a cseléd. A levelet épen Pepi kisasszony irta s következőleg hangzott, a mint Boldizsár úr — boszuságában — fennhangon olvasta: „Kedves Boldizsár bátyám! Nehéz szívvel távoztam attól a háztól, melyben éveken keresztül annyi boldog és annyi szomorú napot töltöttem el, de sorsom távozni kényszerít; nem

jognak illetén kiterjesztése által, nemcsak, hogy az italmérési jog tulajdonosainak törvénybiztosította jogosítványa tetemesen csorbítottatik, hanem, hogy ezáltal legtávolabbról sem mozdíthatnak elő a kereskedelem érdekei sem, mert ezen érdekek támogatása és a kereskedelmi hitel emelésére csak azon körülmény szolgálna, és az ország ebbeli gyarapodását csak az eredményezhetné, ha a rendes kereskedők száma szaporodnék, vagyis azoké, kik az 1840. XVI. tcz. 1. §-a szerint „kereskedési címük bejegyeztetik és kereskedésükről rendes könyveket vezetnek”; mert csak a rendes könyvvezetés emelheti a kereskedőhöz való bizalmat, terjesztheti ki az ő hitelét, és könnyíti a kereskedelmi forgalmat; mindez pedig az egyszerű czégbejegyzés által egyáltalában el nem érhető!

Az érintett téves értelmezés, mely szerint minden bejegyzett czégű fűszerkereskedő szeszt kisebb mértékben árulhat, következménye, hogy a czégbejegyzések száma roppant mérvben szaporodik, a nélkül, hogy ebből a rendes kereskedők számának szaporítására következtenni lehetne!

Boldog, boldogtalan folyamodik czégének bejegyzéséért, s ha csak nevét is képes aláírni, aláírási címét váltótörvényszékieg bejegyezteti. Nem vehető tulzásnak azon állítás, hogy a trencsényi törvényszéknél előforduló czégbejegyeztetések két harmadának, ha nem három negyedének czélja nem más, mint azon jogosítványnak megszerzése, szeszt kisebb mértékben árulhatni, s statisztikai adatok alapján kimutatható tény, miszerint oly községekben, melyek alig birnak 60—70 lakossal, és melyekben alig kelhet el a fűszer vagy vegyes áruk legcsekélyebb része is, két, sőt némelykor három bejegyzett czégű fűszer, vagy vegyes áru kereskedő tanyáz, kiknek egyedüli fentartási eszközét a szeszárulás képezi. — Előfordult olyan eset is, hogy koros férfiak, kik soha irni nem tanultak, nevüket aláírni, csak néhány nappal czégük bejegyeztetésére kitűzött határnap előtt tanulták meg, hogy ily módon a bejegyzett czégű kereskedők sorába felvételvé, a szeszárulási kedvezményt igénybe vehessék!

S lehet-e valakit pusztán azon az alapon, mert tudatik, hogy neve aláírásánál egyebet irni nem tud, a czégbejegyeztetéstől elűtni? Vagy lehet-e olyantól, kiről tudva van, (mert p. o. más által bejelentetik), hogy czégét nem rendes, vagy bármilyen más kereskedésűzés czéljából, hanem csak azért jegyezteti be, hogy szeszt árulhasson kisebb mértékben, czégének bejegyeztetését megtagadni? Azt hiszem, ezen kérdésekre, tekintettel az 1840. XVI. tczikben, a czégbejegyzésekre vonatkozólag foglalt általános engedélyre és tekintve különösen az 1864. évi jan 21-én kibocsátott udvari rendelvény abbeli intézkedését, melylyel az általános czégbejegyzési kötelezettségtől csak a kufárokat, házalókat és zsibbárosokat felmenti, határozottan tagadólag kell válaszolnunk! — Igy kétséget sem szenvedhet, hogy mindenki, ki az iparengedélyt, illetőleg iparjegyet és nagykorúságról szóló bizonyítványt felmutatni képes, czégének bejegyeztetéséért folyamodhatik, és a váltótörvényszék annak czégét bejegyezni köteles. — Ennek következményei a már fennebb jelzett jelenségek, hogy t. i. a bejegyzett czégű fűszerkereskedők, vagy jobban mondva, a szesz kisebb mértékbeni árulása iránti jog gyakorló száma napról napra növekszik, oly annyira, hogy az italmérési jog (értve annak részét, mely a szeszárulásra, illetve pálinkamérésre vonatkozik — annak tulajdonosára nézve bizton mondható értékvesztettnék.

Ennek ellenében ellenvetésül fel nem hozható az, hogy a szeszárulási jog eléggé volna korlátozva az említett rendelet abbeli megszorító intézkedése által, mely szerint a bejegyzett fűszerkereskedő 30 Beaumé fokot tartalmazó szeszt kisebb mértékben csak „iparosoknak, kik azt mesterségük folytatására, vagy másoknak, kik házi czélokra szükséglik”, árulhatnak, mert a „házi czélok” féle kifejezés oly tág és ruganyos, hogy alig lesz képes valaki megmondani, mi értendő tulajdonképen ezen „házi czélok” alatt? Ezt tehát annál kevésbbé fogjuk a szeszárulási jogosítvány korlátaaként tekinteni, ha fontolóra vesszük, hogy sok megyében (mint p. o. Trencsénmegyében is) a köznépnek legfőbb házi czélja az ivás, és hogy az a szeszt mindig csak ezen házi czélra veszi; — eltekintve attól, hogy a gyakorlatban divó értelmezés szerint a szeszáruló nem is köteleztetik arra, hogy a szesz-vétel czélja után tudakozódjék, hanem ő csak akkor ítéltetik vétkesnek az italmérési jogcsontításában, ha daczára annak, hogy a vevő neki egyenesen megmondta, hogy a szeszt ivásra szükségli, azt kiszolgáltatta! — A szeszárulási jogosítvány korlátaaként ezek szerint egyedül az veendő, hogy a bejegyzett kereskedőnek csak a szesz — nem pedig egyzersmind a pálinka-árulás van megengedve, és hogy ezt korcsmaszerüleg nem üzheti; — a korlátlan italmérési és a bejegyzett fűszer-kereskedőknek engedett szeszárulási

jog között ezekben felállított különbség azonban, ha tekintetbe vétetik, hogy a köznép a szeszt csak pálinkakészítés és ivás czéljából veszi, oly csekélynek tűnik fel, hogy a mellett bátran elmondhatjuk, miszerint az italmérési jog, legalább a pálinka-árulást illetőleg, gyakorlatilag minden bejegyzett czégű fűszerkereskedő által is igénybe vétetik.

Ez állapot tarthatatlan! Nem lehet és nem szabad megengedni, hogy az állampolgárok egyes osztályai más osztályok törvényben gyökeredző jogait akadálytalanul sértegetessék; nem szabad egyeseknek módot nyújtani a törvény kijátszására! — Az italmérési, különösen szeszárulási joggyakorlása körül felmerült, most már mindennapi visszaélések megszüntetése tekintetében, nézetem szerint, több mód ajánlkozik. És ugyanis, vagy mondjanak le a nemes földbirtok tulajdonosai még eddig fennálló ebbeli előjogokról, és tanusítsanak a haza gyarapodása érdekében oly nemes önfeláldozást, minőt a magyar nemesség már nem egyszer tanusított, vagy szüntesse meg a törvényhozás ez előjogot az illető jogosultak kármentesítése mellett, mely intézkedés által kétségkívül az elmentétek kiegyenlítése legbiztosabban éretnék el. — Ha pedig ezen megszüntetés törvény általi kimondása egyhamar nem volna reményelhető, akkor is lehetne az említett bajon legalább némiképpen segíteni az által, ha a hivatkozott rendelet 1. pontjában foglalt engedély bővebb magyarázásul kimondatnék, hogy a szeszárulási jog csak a bejegyzett czégű „rendes” kereskedőket illeti meg, mi által a most oly gyakori visszaélések legalább némileg megakadályoztatnának, de semmi esetben sem tartható fenn ezen visszás helyzet továbbra is, hacsak a törvény iránti tiszteletet a népben megingatni, abból végkép kirtani nem akarjuk.

K ü l f ö l d.

Ferdinánd császár egészségi állapota, mely eleinte aggasztónak mutatkozott, jobbra fordulván, király ő Felségének Dalmátiai útja nem fog elhalasztást szenvedni.

Ápril 3-kán ő Felsége jelen leend Triesztben a Miksa-emlékoszlop teleplezésénél. A dalmátiai út teljes 31 napot fog igénybe venni s május 13-án fog ő Felsége visszatérni.

A „Pester Loyd“-nak Bécsből érkezett távirata szerint a magyar testőrség kapitányává gróf Festetich György, ő Felsége személye körüli volt m. kir. miniszter lenne elhunyt gróf Haller Ferencz helyébe kiszemelve, ki régebben es. és királyi őrnagy volt s mint alezredes lépett ki a hadseregből. A választás főképen azért volt nehéz, mert a magyar korona területén született magasabb törzstisztjeink többnyire nem tagjai a magyar felsőháznak, a mi ezen állomás elenyészésénél föltételt képez.

Hirlik, hogy báró Wittman, ki az Offenheim-féle per tárgyalása alkalmávali túlmegerőltetés miatt beteg volt, de már teljesen helyre állott s hivatalát is folytathatja főtörvényszéki tanácsosi címet és rangot fog nyerni.

A bécsi Reichsrath üléseinek a jövő szeredáig való meghosszabbítása kilátásba van helyezve.

A „Presse” közlése szerint király ő Felségét az olasz uralkodóház tagjai mindnyájan üdvözölni fogják Velenczében. Humbert, Amadeás és Thomas főherczegek Pólába fogják ő Felségét kísérni.

H i r r o v a t.

— **A választási törvénynek** az adóhátrálékosokat érdeklő része igen valószínűleg változást fog szenvedni, a belügyminiszter ur által az ez iránti törvényjavaslat már beterjesztetett s a törvény életbeléptetése még az ünnepek előtt remélhető.

— **Márczius 19-ike**, a tavasz kezdete. egészen szokatlan alakban köszöntött be, másfél láb magas hó fedí vidékünket s a hideg oly kemény, hogy akár decemberben számot tenne; a máskor ilyenkor már javában folyt földmívelői munkáról még szó sem lehet.

— **Lefolyt országos vásárunkról** sem jegyezhetünk fel semmi örvendetést; egyáltalában népszerűre sem versenyzett bár egy heti vásárral sem.

— **A végrehajtók** és kézbesítők iránti törvényjavaslatok letárgyaltattak, a ház csekély változtatással elfogadta a javaslat szövegét, mely szerint jövőre a kézbesítést, mint eddig, hivatali szolgák teljesítik.

A közönség köréből. *)

A „Székely Hirlap” idei 21-ik számában „A közönség köréből” Kanut egy támadó czikkel lép fel ellenem. Részletezzük ezt a cikket.

Bevezetésében sehogy sem tetszik Kanutnak azon magamtartása, hogy az általa felidézett képviseleti ülésben a metsző gúny és éles hangú szemrehányás ellen amolyan in pavidum ferrent rendületlen nyugalmat használtam. Pedig az nagyon természetes, hogy a kinél a belső bíró nyugodt és csendes, annál a kívülről jött zaklatás nem csinál vértolulást.

Egyébiránt is a rohamos támadás ellen legjobb orvosszer a: hideg vér.

Három vádpontot mutat fel Kanut a megrohant rendőrfőnök ellen:

Hogy a helyi és vidéki koldusok folytonos zaklatásai ellen nem nyújt erélyes oltalmat;

hogy jegyzőkönyve hiányos s nincs rendezett levéltára;

hogy a hidépítése által a vágóhidtól elzárt helyi mészárosok, lakásaik udvarán vágnák a marhákat az egészség veszélyes rovására.

Feleletem mind a három pontra rövid és igazságos. A vidéki csavargókat és koldusokat mindig befogattam s hazatolonczoltattam. A helyi koldusokról nem lévén semmi olyszerű intézet által gondoskodva, hogy számukra munka és élelmezés nyujtassék; a könyöradományok kieroszakolásait, a mennyiben lehetett, gátoltam erőm szerint s ezután is gátolni fogom; de a dermesztő hideg és kirelhetlen éhség ellen, ezen szerencsétleneknek menhelylyel nem szolgálhatván, ezen deficitet nem tetézhettem azzal, hogy az emberi melegebb szivek felkeresésétől is merőben elzárjam.

Jegyzőkönyvem ez időben az eddigi folytonos rendszer szerint van vezetve, azzal a különbséggel, hogy mindennap bezáratik s ellenőriztetik. Hanem aztán az, hogy egy oly hivatalnál, melynek minden pereze el van foglalva, s ily elfoglaltatás mellett sem jegyzője, sem levéltárnoka nincs, hogy index készítettessék és egy berendezett levéltár verettessék, az szinte a kivihetlenségek közé tartozik.

A vágóhid használhatásának beszünése nem az én hibám. Hanem aztán az én kötelességem, hogy a háznál történt marhavágás által bekövetkezhető veszélyes kigőzölgéseknek elejét vegyem, mit eddig is tettem s ezután is teszek.

Kanut újabb hirei, melyek hivatali resignatióról mesélnek, mint alap nélküliek, észrevételt sem érdemelnek. Maros-Vásárhelytt, 1875. márcz. 17.

„Marosi Farkas.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. itélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi márcz. 22-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály II. Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal r. b. által.

Zsákány György Santa Mitru János s t. e. fekvők, Theil József Teutschlander Mihály e. egy tehén, Fielk Károly Parra György e. 150 frt, Csicsó Ludovika Tareza Juon a Josiki e. som. viszh., Pattantyus Jakab gr. Bethlen Béla s t. e. som. viszh., Geiszt József Boiczésán Stefan e. tartozás, Bernárd Löbel Schnitleiter Péter e. 41 frt 65 kr., Roska Juon Melián Jákob e. 50 frt iránti perük.

Pipos Péter r. b. által.

Lukács János és neje ifj. Fülöp János e. 160 frt, Szádu községe Papovitiu Stanu hagyatéka e. 167 frt, Maniu Rosiu Sara Metiu Juan e. 40 frt, Miklea Toma Pintea Avram s t. e. 31 frt 20 kr., Trefil András Gyula György e. 30 frt, Törpény községi iskolaalap Tartler Mátyás e. 100 frt, Theissler Mihály Vasiliki János e. 8 frt, Ilesiu Jakob Clocotianu Berta e. 33 frt 77 kr., Verzea Ilia Stán János és társai e. 200 frt, Kordis Dóchia Bozsán Simion e. 147 frt iránti perük.

Petri Ádám r. b. által.

Veneser János Karda József s t. e. atyaság elismerés s gyermektartás, Demeter István Nagy István e. 20 frt előpénz, Lázár Rebeka Lázár Ignác s t. e. som. vh., Sándor Zoltán Mózes Sándor Ferencz s t. e. 107 frt 29 kr., Farkas Anna Krasznai Márton e. 24 frt, Horváth Ferencz Káptalan Ferencz e. 40 frt, Abrám Malaiesyán Válya Pável Popesz e. kártérítés, Kis Zsigmond a Máriáé Nagy Sándor e. 47 frt, Biró Guczuj Borbára Biró Márton s t. e. 50 frt, Szabó István Dániel Szabó József e. 43 frt 66 kr. iránti perük.

Szolga Miklós r. b. által.

Damó Ferencz Lőrincz Sándor e. tulajdonjog, Domahidi Sándor Domahidi János e. 6 frt 6 kr., Ifj. Benke Zsigmond Zágoni László e. 11 frt 63 kr., Czifra Ferencz és fiai czég Karácsoni Gerő e. 46 frt s járuléka, Boér József Veisz Dávid e. 24 frt 50 kr., Bereczk Antal Kedves Alajos e. esküteléti, Bornemissza József Almási József e. som. viszh. iránti perük.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért, egyedül a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

Istvánfi Pál r. b. által.

Burza Komán Catana Angelika s t. e. végrehajt., Janda Ferencz s t. Györfi Gergely s t. e. kártérítés, Gvoss János Vinda község ellen kártérítés, Pap Pável Haitshi Traugott s t. e. 60 frt s jár., Poscher Frigyes Mór János e. kártérítés, Munteán Juon Munteau Miklós e. szerződés teljesítése, Moldován Tódor Szabó Péter e. egy kötlevel kiadása, Ladányi Áron Koszta Jánosné e.

11 frt s jár., Duma Mihály Taxa Juon e. 18 frt s jár., Barabás János s t. Szt.-Lélek község e. sőhelyezés, Botár János Kriza Ferencz e. 40 frt s járul., Biró András Biró Sándor e. sőhelyezés, Id. Kásás Vaszi János Derzsi Mihály s t. e. 40 frt, Bokor György Balázs Albert e. haszonbérhátrálék, Özv. Virág Gergelyné Rosenfeld Sándor e. 300 frt iránti perük.

II. Osztály polgári ügyekben.

Tribusz Antal r. b. által.

Morscher Károly Márln esődtömege e. ingóságok, Gritta György Adámovics Dénes e. birói zárlat, Mógay C. M. esődügye vagyónátengedése iránti perük.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

H i r d e t m é n y e k.

Sz. 284.—1875. polg.

Árverezési hirdetmény.

A d.-szt.-mártoni kir. járásbíróság által ezennel közhirrre tétetik: hogy a V.-Gálfalván f. 1875. évi január hó 27-én elhalt N. Földvári Ferencz hagyatékához tartozó felkelhető javak közül:

- a) a házi-butorok:
- b) gazdasági eszközök, szerelvények u. m. béres szekerek, ekék, boronák, hordók stb.
- c) ló-szekerek, kocsik:
- d) ágy- és asztalnéműek, közárverezés útján el fognak adadni; mi végre határnapul

ezennel a f. 1875. évi április hava 22-ik napja d. e. 9 órára a helyszínére V.-Gálfalvára kitűztetvén; erről az árverezni kívánók azon kijelentés mellett értesíttetnek, hogy a készpénz fizetés melletti eladás fog szabállyal szolgálni, és hogy ettől eltérés csak az örökösök, illetőleg gyámnokuknak beleegyezésével történhetik.

A királyi járásbírósaótól Dicső-Szt.-Mártonban, 1875. márcz. 10-én.

(96)

(1—3)

Vita Sándor,
kir. bíró.

Meghívás rendes közgyűlésre.

AZ „ERDÉLYI KERESKEDELMI és HITELBANK“

t. részvényesei

az 1875. évi ápril hó 13-án délelőtt 11 órakor a „BANK“ helyiségében

tartandó

ÖTÖDIK RENDES KÖZGYŰLÉSRE

tisztelettel meghívatnak.

Ezen közgyűlés tárgyai:

- I. Választmányi jelentés a bank 1874-ik évi működéséről.
- II. A zárszámadásnak és mérlegnek a számvizsgáló-bizottság jelentésével együtt előterjesztése.
- III. Az osztalék meghatározása és a választmánynak az 1874-dik évi számadások terhe alóli felmentése.
- IV. A választmány kilépő négy tagja helyett új tagok választása.
- V. Számvizsgáló-bizottság választása, az alapszabályok 46-ik §. a. pontja értelmében.
- VI. A részvényesek és a választmány által a közgyűlés elé terjesztendő indítványok és javaslatok.

A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozó részvényesek kötelesek 3 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál, innen nyerendő térítvény és belépti-jegy mellett, letenni.

Maros-Vásárhelytt, 1875. márczius 2-án.

(94)

(3—3)

A választmány.

(95)

Lisztraktár.

(2-10)

Alólirt ajánlja az „Arany kigyóhoz“ címzett kereskedésében, újonnan berendezett Sigmond Elek-féle kolozsvári gőzmalma

lisztraktárát

pontos mérés és kiszolgálás mellett.

E liszteket semmi más fajta lisztek sem jóság-, sem olesóságban felül nem mulnak és teljesen feleslegessé teszik a költséges és fáradságos örökltetést.

Ajánl továbbá páczolt füstölt sonkát, húst, kolbászt, szalonnát, tiszta zsirt stb. tisztelettel

Erdély Lajos.

Gyakornoknak egy egészséges, jó erkölcsű és jó eszű ifju felvétetik.

Vizsgáljátok meg mindent, s tartásatok meg a jót!

(66)

(21—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosak tanusítványai által kitüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhny-nedve.

Leghathatós szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számárhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — Egy eredeti üvegtégely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb neimeiből a legszorgalmasabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kólika-fájdalmak ellen. Ezenkívül leghathatós és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg ára 1 frt 50 kr., kisebb üvegé 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárakban kapható: Maros-Vásárhelytt Bucher M. kereskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Prener W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszerésznél, Beszterczén Kelp F.-nél, Baróthon Libitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Rekert gyógy., Gyulafehérvárt Frölich Gyula gyógyszerésznél, Csikszerezán Leicht F.-nél, Fogarason Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógyszerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásárhelytt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász-Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csuttag és társánál, Segesvártt Teutsch I. B., Szamos-Ujvártt Csauz J.-nél, Temesvártt Weszely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrudbányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.